

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

Dysphagia

دیسفاژی (اختلال در بلع)

❖ اختلال در بلع چیست ؟

فردی که در بلعیدن مایعات یا جامدات یا هر دو دچار ناتوانی میشود مبتلا به " دیسفاژی " یا " اختلال در بلع " می باشد این ناتوانی ممکن است به صورت کامل یا نسبی بروز کند. همانگونه که از تعریف استنباط می شود کلیه جوانب زندگی فرد تحت تاثیر این اختلال قرار میگیرد. (برخورداری از تغذیه خوب سلامت را تضمین می کند).

عمل بلع به طور طبیعی شامل مراحل زیر است :

1- **مرحله دهانی:** طی این مرحله غذا جویده شده و با بزاق ترکیب می شود و جهت ورود به حلق آماده خواهد شد.

2 - **مرحله حلقی:** در این مرحله غذایی توسط عضلات زبان و عقب دهان، به دهانه حلق وارد میشود.

3 - **مرحله مری:** در این مرحله غذا به دریچه مری منتقل میشود و طول مری را طی میکند

ارزیابی اختلال بلع:

A. گرفتن یک تاریخچه دقیق از

وضعیتهای پزشکی و علائم اختلال

B. مشاهده توانایی و حرکت عضلات مرتبط با بلع

C. مشاهده وضعیت، رفتار و حرکات دهان در حین خوردن و آشامیدن

D. در ابتدا بهتر است که به جهت اطمینان از بلع از یک قاشق آب استفاده شود و به آرامی آب توسط قاشق از گوشه دهان به مددجو داده شود و این در حالی است که مددجو کاملاً هوشیار و در پوزیشن کاملاً نشسته قرار دارد.

نشانه های اختلال در بلع:

1. ناتوانی در بلعیدن مواد غذایی و حتی بزاق دهان خودشان، شایعترین علامت است.

2. سرفه کردن در هنگام خوردن و نوشیدن یا بلافاصله بعد از آن

3. ضعیف شدن صدای فرد در حین خوردن یا اندکی پس از آن وجود صدایی وزوز مانند در مسیرتنفسی در حین دم و بازدم

4. احتمال ابتلا به عفونت سیستم تنفسی (پنومونی) به دلیل خفگی های مکرر

5. ورود مواد غذایی به مسیر هوایی و در نتیجه خفگی

6. کاهش وزن و سوءتغذیه به دلیل کم خوری های بیش از حد

7. بالا رفتن درجه حرارت بدن بعد از 1-3 دقیقه پس از غذا خوردن

درمان:

از آنجائیکه دیسفاژی تقریباً تمامی ابعاد سلامتی فرد را تحت تأثیر قرار می دهد بنابراین تیم درمانی شامل پزشک عمومی، آسیب شناس گفتار و زبان، متخصص گوارش، متخصص مغز و اعصاب، رادیولوژیست، متخصص تغذیه، روانپزشک، متخصص ریه و سیستم تنفس، دندانپزشک و جراح عمومی است. درمان اولیه اختلالات بلع و تغذیه ای، بررسی علل پایه ای اختلال می باشد. بسته به علت ممکن است درمان دارویی یا جراحی باشد. همراه با درمان دارویی یا جراحی، رویکردها و مشاورات آسیب شناس گفتار و زبان هم می تواند در درمان دیسفاژی موثر واقع گردد.

رویکرد های درمانی:

بسته به نوع اختلال عملکردی شامل:

تغییرات رژیم غذایی: به عواملی چون حجم ماده غذایی، شیوه تغذیه، و ... بستگی دارد.

تکنیکهای جبرانی بلع شامل:

تغییر وضعیت بیمار، روش های پیشرفت آگاهی حسی بیمار، تغییر اندازه لقمه غذا و سرعت ارائه آن به بیمار، تغییر چگالی و سفتی ماده غذایی، استفاده از پروتزهای داخل دهانی

داشتن پوزیشن نشسته کامل و کاملاً هوشیار در هنگام تغذیه هرگز فراموش نشود

درمان بلع به صورت غیر مستقیم: این شیوه به بیمار تمریناتی را جهت تقویت ماهیچه های آسیب دیده یا ضعیف شده آموزش می دهد.

درمان بلع به صورت مستقیم: این شیوه تمریناتی را برای عملکرد صحیح حین بلع به بیمار آموزش می دهد.

بهترین تکنیک در درمان دیسفاژی، حذف آسیب رسیدن ناهد امکان و جلوگیری از باقیماندن غذا در مسیر دهان و حلق می باشد

درمان بلع در نوزادان و کودکان تمریناتی برای تقویت، حساسیت و هماهنگی ماهیچه های مرتبط با تغذیه و بلع می باشد.

توصیه هایی جهت غذاها، وسایل خاص یا تکنیک هایی برای بهبود تغذیه و بلع ضروری می باشد. تحریک نواحی داخل دهان مثل: زبان (رأس زبان - قاعده زبان)، توده های لنفاوی موجود در قاعده زبان، سخت کام، نرم کام، حلق دهانی

تکنیکهای تغذیه ای خاص برای نوزادان شکاف کام و لب:

❖ استفاده از سرشیشه های با شیار متقاطع مکیدن سر شیشه نرم برای کمک به جریان شیر استفاده از شیر دوش برای دادن شیر با کمک شیشه

آموزش به بیمار

Code: R.H.P 20(s)